

STICHTING HET GRONINGER LANDSCHAP

WADDENARCHIEVEN

Versie 27-06-2011

Onderstaand overzicht behoort tot het [project Waddenarchieven](#), dat wordt gefaciliteerd door de Waddenacademie (www.waddenacademie.knaw.nl).

Heeft u vragen over het project of aanvullende informatie over specifieke waddenarchieven, dan nodigen wij u uit om contact op te nemen met de Waddenacademie: tel. 058-2339032, e-mail: syds.wiersma@waddenacademie.knaw.nl

INLEIDING

De Stichting Het Groninger Landschap is opgericht op 3 april 1936. Het doel van de stichting is het bevorderen van het behoud van het natuur-en landschapsschoon in de provincie Groningen.

De Stichting is eigenaar en beheerder van delen van de Dollard, delen Groningen buitendijks en terreinen binnendijks: [Stichting Het Groninger Landschap](#)

Het statisch archief van de Stichting is gedeponeed bij de Groninger Archieven – toegangsnummers.

- 795: Stichting Het Groninger Landschap, (1824) 1936 – 1984, [inventaris archief Groninger Landschap, \(1824\) 1936-1984](#)
- 2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005, [inventaris archief Groninger Landschap, 1970-2005](#)

Het eerste archief bevat 386 beschreven archiefstukken; het tweede archief 1540. In het tweede archief onder de rubriek ‘terreinbeheer’ staan de diverse terreinen die de Stichting in beheer heeft. Deze rubriek bevat stukken met belangrijke informatie over het thema Natuurbeheer.

Het dynamisch archief (vanaf 2006) van de Stichting ligt op het hoofdkantoor in Haren. Een inventarislijst voor de archiefdelen Noordkust, Dollard en Kwelders Noordkust vindt u [hier](#).

In het overzicht hieronder zijn de terreinen opgenomen die behoren tot het Groninger waddengebied, inclusief terreinen binnendijks. U vindt een selectie van stukken uit de twee archieven die bij de Groninger Archieven zijn gedeponeed.

Contactpersoon Waddenacademie: Syds Wiersma, 058-2339032,
syds.wiersma@waddenacademie.knaw.nl

Contactpersoon Groninger Landschap: Jelle Brandsma, 050-3135901

ALGEMEEN

Groninger Archieven

795: Stichting Het Groninger Landschap, (1824) 1936 – 1984

- 172: Correspondentie met de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, 1965-1974, 1 pak
- 158-159: Stukken betreffende de inventarisatie van natuurschoon, met kaarten, 1969-1975
- 164: Beheersverslagen, 1972-1984, 1 omslag
- 165: Stukken betreffende terpen, 1942, 1943, 1964, 1 omslag
- 188-193, 195, 197: Groninger Landschap, periodiek, 1974-1977
- 203: Stukken betreffende het opstellen van beheersplannen en richtlijnen, 1980-1982, 1 omslag
- 356: Stukken betreffende de bescherming van vogels, z.j, 1965-1968, 1 omslag
- 358: Stukken betreffende vogelinventarisaties, 1975-1979, 1984, 1 omslag

1776: Provinciaal Bestuur van Groningen, (1824-) 1942-1976 (1987)

1 Verzorgingstaken. belangenbehartiging
1.853 Historische en andere culturele waarden
1.853.22 Landschapsschoon

- 7670: Stichting 'Het Groninger Landschap', 1944, 1 map
- 7680: Stichting 'Het Groninger Landschap', 1957 – 1976/79, 1 map
- 7688-7689: Stichting 'Het Groninger Landschap'; Jaarlijks subsidie, 1965 – 1974/75

2198: Provinciale Planologische Dienst van Groningen, 1942 – 1990

3. Commissies en werkgroepen waarvan de secretariaten bij de Provinciale Planologische Dienst berustten

3.2. Overige commissies

3.2.1. Milieubeheer en landschap

- 978-979: Notulen van vergaderingen van de Stichting Het Groninger Landschap, gespreksavond gemeente Onstwedde, Provinciale Groninger VVV, Provinciale Groningse Archeologische Commissie

Gemeente Oldambt

Oldambt, 1890-1955

Inventaris A. Zandstra, ingenieur bij het waterschap Wersterwolde

- 2515: Stukken betreffende het lidmaatschap van het dagelijks bestuur van de Stichting Het Groninger landschap, 1936-1955

Waterschap Hunze en Aa's

Waterschap Westerwolde 1901-1968

- 2345: Toespraak van ir. Zandstra, over veranderingen in het Westerwolds landschap tijdens de jaarvergadering van het Groninger Landschap te Ter Apel op 3 juni 1939, 1939

WADDENGEBIED ALGEMEEN

Groninger Archieven

795: Stichting Het Groninger Landschap, (1824) 1936 – 1984

- 169: Stukken betreffende het waddengebied, 1965-1975, 1 omslag
- 233: Rapporten van derden betreffende de vogelstand in het waddengebied, 1975-1976, 1 omslag
- 237: Correspondentie betreffende de "Interprovinciale structuurschets voor het Waddengebied", 1979, 1980, 1 omslag

Tresoar

222: Landelijke vereniging tot Behoud van de Waddenzee

2.2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen

2.2.3. Contacten en samenwerking met niet-overheidsinstellingen, verenigingen en werkgroepen binnen Nederland

2.2.3.2. Per instelling

- 353: Groninger Landschap, stichting het

DOLLARD/PUNT VAN REIDE – zie [Dollard](#), zie ook [Punt van Reide](#)

Groninger Archieven

78: Rijkswaterstaat in Groningen, (1841) 1849 - 1945 (1946)

3.2. Archief van het arrondissement Groningen

3.2.2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen

3.2.2.2. Taakuitvoering

- 438: Register van peilingen om de landpunt Reide, 1897-1900, 1 deel

795: Stichting Het Groninger Landschap, (1824) 1936 – 1984

- 170: Stukken betreffende het Dollardkanaal, 1966-1974, 1 pak
- 171: Stukken betreffende De Punt van Reide, 1947-1967, 1 omslag
- 217: Correspondentie met de Rijksuniversiteit Groningen betreffende onderzoek van de Dollard, 1981, 3 stukken
- 218: Stukken betreffende het Dollardkanaal, 1970-1979, 1 omslag
- 219: Stukken betreffende jachtrechten in het Dollardgebied, 1976-1979, 1 omslag

- 220: Vergaderstukken Dollard-overleg, 1978-1981, 1 pak
- 221: Correspondentie met de pers betreffende de actie ten aanzien van de Dollard met betreffende artikelen, 1980-1981, 1 pak
- 222: Stukken betreffende de inzamelingsactie ten behoeve van aankoop van terrein in het Dollardgebied, 1980, 1 pak
- 223-225: Stukken betreffende de aankoop van terrein in het Dollardgebied, 1976-1981, 3 pakken
- 226: Terreininventarisaties in het Dollardgebied en De Punt van Reide, 1970-1982, 1 pak
- 227: "Landespflegerisches Gutachten zur Emsumleitung durch den Dollart", rapport van het Niedersächsisches Landesverwaltungsamt, 1977, 1 stuk
- 228: Inventarisatie van broedvogels en ganzen van de Dollardkwelders van het Groninger Landschap in relatie met de vegetatie, 1982-1983, 1 deel
- 229-230: Stukken betreffende de bestrijding van botulisme in het Dollardgebied, 1982-1984, 2 omslagen
- 231: Stukken betreffende het terreinbeheer in het Dollardgebied, 1981-1983, 1 omslag
- 232: Stukken betreffende het inscharen van vee in het Dollardgebied, 1982-1984, 1 omslag
- 234-235: "Dollardrapporten" nummers 1 tot en met 145, terreininventarisaties in het Dollardgebied, 1966-1982, 2 pakken
- 266: Stukken betreffende het beheersplan voor het Dollardgebied, 1980-1982, 1 omslag
- 346: Stukken betreffende de bescherming van de vogelstand in het Lauwersmeergebied en de Dollard, 1955, 1 omslag

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.06. Terreinbeheer

2.06.05. Dollard/Punt van Reide, nrs. 840-959

Diverse stukken, o.a. over visserij (vergunningen, beroepsvisserij met vaste vistuigen, garnalenkustvisserij), inscharing van vee, faunabeheer, energievoorziening Dollardgebied, onderzoek (o.a. sedimentatieslib), vogelkijkhutten, wetgeving (NB-wet, bestemmingsplannen), rapportages over weidevogels (o.a. broedvogeltellingen), verslagen van veldonderzoek, onderzoek naar bodemgesteldheid Dollardkwelders, beheereffectrapportages Dollardkwelders

1347: Opzichter Stadspolderlanden (later Gemeentelijk Landbouwbedrijf) bij de Dollard, 1825 – 1986

4. Goederen, bezittingen en gewassen

- 235: Stukken betreffende de aanwijzing van de buitendijkse bezittingen in de Dollard tot natuurgebied en overdracht daarvan aan de stichting 'Het Groninger Landschap', 1976-1981, 1 omslag

1776: Provinciaal Bestuur van Groningen, (1824-) 1942-1976 (1987)

1 Verzorgingstaken. belangenbehartiging

1.792 Overstroming. Landaanwinning. Droogmaking. Indijking. Inpoldering. Ontpoldering

- 4606: Dollardwerken; Natuurbeschermings-aspecten, 1967-1976, 1 map, met o.a. Brief Stichting Het Groninger Landschap dd.2.3.1967 betreffende natuurwetenschappelijke betekenis van de Dollard

GRONINGEN NOORDKUST – zie [Groningen noordkust](#)

KWELDERS – zie [Kwelders](#)

[Nationaal Archief](#)

2.08.71: Afdeling Domeinen van het Ministerie van Financiën over de periode 1869-1944

B Dossiers

- 4679-4700: dossier 5296, Groninger Wadden (landaanwinningswerken verslagen), 1935-1946

Voor meer archieven m.b.t. kwelderwerken in Noord-Groningen, zie thema Landaanwinning en bedijking

[Groninger Archieven](#)

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.06. Terreinbeheer

2.06.18. Kwelders Noordkust, nrs. 1159-1174

Gemeente Winsum

Gemeentebestuur Baflo 1935-1989

- 1186: Beschikkingen ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk tot aanwijzing van het gebied "Kwelders langs de noordkust van Groningen" tot beschermd natuurmonument, 1981-1982

KLUTENPLAS – zie [Klutenplas](#)

DEIKUM – zie [Deikum](#)

[Groninger Archieven](#)

547: Familie Lewe, 1300 – 1949

- 705: Condiënen van de verhuring door U.A. Alberda van Menkema en U.W.F. van Panhuijs van de plaats Deikum onder Wierhuizen, 1848, 1 stuk

742: Provinciale waterstaat Groningen, (1850) 1865 – 1955

1.3 Taken

1.3.4 Zeewering

- 1563: Aantekeningen over de Middendijk tussen Westernieland en Deikum, overgenomen uit de Landhuishoudkundige Almanak van 1864 en 1865, z.d., 1 stuk

FEDDEMA'S PLAS – zie [Feddema's plas](#)

OUDE DIJK DEN ANDEL – zie [Oude Dijk Den Andel](#)

[Groninger Archieven](#)

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.06. Terreinbeheer

2.06.15. Oude Dijk Den Andel, nrs. 1129-1130

ENNEMABORG – zie [Ennemaborg](#)

[Nationaal Archief](#)

2.11.49: Commissie van Advies inzake de Natuurmonumenten van het Staatsbosbeheer, 1927-1934 (1946)

A Stukken van algemene aard, nrs. 1-3

B Stukken betreffende bijzondere onderwerpen, nrs. 4-342

- 5-167: Advisering over objecten en gebieden met natuurwetenschappelijke waarde, 1927-1944
- 45: Ennemaborgh, 1937

[Groninger Archieven](#)

77: Ambtenaren van de waterstaat, 1802 – 1849

2.12. Afzonderlijk bewaarde kaarten en tekeningen

2.12.1. Behorende tot de archieven der hoofdingenieurs

2.12.1.2. Kanaalwerken

2.12.1.2.1. Kanalen

- -- Schetskaart van de veenlanden van de Ennemaborg en het omliggende gebied in verband met de verlangde verbinding van het veenkanaal met de trekvaart Scheemda-Winschoten, 1819, 1 blad
- -- Kaart van de landen en venen van de Ennemaborg en van de 'bepoldering' aldaar, 1845-1862, 1 blad

402: NV Ennemaborg te Midwolda (O), (1660-) 1817 – 1964

Inventaris bestaat uit volgende hoofdrubrieken: aandeelhouders, bestuur, aankomstitels, afstotingen, beheer van de rentmeester, waterstaat en bemaling, overige onderwerpen, kaarten

795: Stichting Het Groninger Landschap, (1824) 1936 – 1984

- Diverse stukken: nrs. 194, 196, 315, 316, 318-321, 329, 336

1776: Provinciaal Bestuur van Groningen, (1824-) 1942-1976 (1987)

1 Verzorgingstaken. belangenbehartiging

1.853 Historische en andere culturele waarden

1.853.22 Landschapsschoon

- 7647: Landgoed Ennemaborg, 1964-1979/80, 1 map – o.a. Aankoop door stichting Het Groninger Landschap - Restauratie Ennemaborg met schat- of koetshuis -Klacht b.v. Ennemaborg en stichting Het Groninger Landschap betreffende ontgrondingswerkzaamheden nabij de Ennemaborg (verw.)

2198: Provinciale Planologische Dienst van Groningen, 1942 – 1990

- 190: Stukken betreffende de instelling en werkwijze van de PPD, met rapport over de Ennemaborg in Midwolda, 1942-1944, 1 omslag

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.02. Financiën

2.02.1. Subsidies

2.02.1.1. Rijkssubsidie

- 253: Stukken betreffende werkgelegenheid werklozen, project: maken ophaalbrug over de gracht van het landgoed Ennemaborg en een mestplaat te Lettelbert, 1983-1985, 1 pak

2.06. Terreinbeheer

2.06.02. Ennemaborg, nrs. 566-721

2.06.04. Coendersborg

- 813: Stukken betreffende onderhoud gebouwen Ennemaborg en Coendersborg, 1984, 1 omslag

2.08. Dollarthafen

- 1470: Verslag Ennemaborg-overleg Dollarthafen, 1986, 1 omslag

2.10. Personeel

Stukken betreffende gesubsidieerde arbeid

- 1512: ISP Ennemaborg, 1981

EENDENKOOI IN WESTPOLDER – zie [Eendenkooi Nieuw Onrust](#)

[Groninger Archieven](#)

795: Stichting Het Groninger Landschap, (1824) 1936 – 1984

- 214: Beheersrichtlijnen voor de eendenkooi Nieuw Onrust, 1980, 1 katern
- 244: Beheersrichtlijnen van de eendenkooi Nieuw Onrust te Ulrum, 1980, 1 katern

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.06. Terreinbeheer

2.06.05. Dollard/Punt van Reide

- 867: Stukken betreffende onderhoud terrein rond eendekooi Westpolder, 1974-1994, 1 omslag

2.06.09. Eendekooi Nieuw Onrust in Westpolder, nrs. 1076-1092, b.v.

Bibliotheek RAG (F)

- 8002: De eendekooi "Onrust" in de Westpolder (nu bekend als "Nieuw Onrust") / opgest. door G. Mast. – 1995

Bibliotheek GAG Boeken

- Eendekooi Nieuw-Onrust' / Bas Schooneboom en Fons Vos. - 1978
In: Noorderbreedte. - 2 (1978), nr: 3, p. 14-17 : ill.

HELWERDER WIERDEN – zie [Helwerderwierden](#)

[Groninger Archieven](#)

1776: Provinciaal Bestuur van Groningen, (1824-) 1942-1976 (1987)

1 Verzorgingstaken. belangenbehartiging

1.853 Historische en andere culturele waarden

1.853.22 Landschapsschoon

- 7680: Stichting 'Het Groninger Landschap', 1957 – 1976/79, 1 map, o.a. subsidiëring aankoop natuurgebied 'Helwerder Wierde'

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.06. Terreinbeheer

2.06.10. Helwerder Wierden, nrs. 1093-1099

BOERENERVEN ULRUM – zie [Boerenerven Ulrum](#)

[Groninger Archieven](#)

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.06. Terreinbeheer

2.06.12. Boerenerven Ulrum, nrs. 1107-1114

OLLE WEEM – zie [Olle Weem](#)

TERPKERKHOF VLIEDORP -

[Groninger Archieven](#)

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.06. Terreinbeheer
2.06.13. Terpkerkhof Vliedorp, nrs. 1115-1120

REITDIEPGEBIED – zie [Reitdiepgebied](#)

[Groninger Archieven](#)

715: Nijsloterzijlvest, 1549 - 1863

Het Nijsloterzijlvest was het waterschap van Oost-Vredewold. Het omvatte de dorpen Lagemeeden, Oostwold, Lettelbert, Midwolde en Tolbert en het in Drenthe gelegen Roderwolde en Leutingewolde. Op grond van de bedijkingsgeschiedenis in het Reitdiepdal en de eerste vermelding van de Okswerderzijl in het jaar 1416, wordt vermoed dat het Nijsloterzijlvest is ontstaan in de 14e eeuw.

Opbouw archief:

2.2 Stukken betreffende de organisatie

2.2.1 Inrichting en reglementering, nrs. 1-6

2.2.2 Financiële administratie, nrs. 7-12

2.3 Stukken betreffende de zorg voor de waterstaat

2.3.1 Aanleg, onderhoud en beheer van waterstaatswerken, nrs. 13-15

795: Stichting Het Groninger Landschap, (1824) 1936 – 1984

- 370: "Nota-Reitdiepdal ", 1971, 1 stuk

2198: Provinciale Planologische Dienst van Groningen, 1942 – 1990

Onderzoeksrapporten van stagiairs:

- 560: J.H.Uenk, Stand van zaken betreffende landschapontwikkeling in oost - Groningen
H. van der Pol, Het beeld van het Reitdiepdal, 1976

2355: Stichting Het Groninger Landschap, 1970 – 2005

2.06. Terreinbeheer

2.06.03. Reitdiepdal , nrs. 722-794

Bibliotheek GA

- 15681: Het Reitdiepgebied: boedelbeschrijving van een rijke erfenis / samenst.: Jan Abrahamse en Eddy Jonkheid ; met medew. van Nina van den Broek ; red.: Jan Delvigne en Hans Elerie. - 1994
- 23810: Is het te doen in 't groen? ; een onderzoek naar de dynamiek van de kleinschalige niet agrarische bedrijvigheid in het Reitdiepgebied / Roland Bleijenberg ; Arjen de Jong ; Erik Timmer. - 1998
- 25198: De Leege Wier van Englum: archeologisch onderzoek in het Reitdiepgebied: archeologisch onderzoek in het Reitdiepgebied / Annet Nieuwhof (red.) ; met bijdragen van J. Nicolien Bottema-Mac Gillavry ... [et al.]. – 2007
- -- Excavation at Englum, a wierde in the province of Groningen, the Netherlands : summary of the excavation results / Annet Nieuwhof. – 2007. In: Leege Wier van Englum :

archeologisch onderzoek in het Reitdiepgebied. - (2007), p. 255-259 : krt.

- -- Landschap en bewoningsgeschiedenis / Annet Nieuwhof en Peter Vos. - 2007
In: Leege Wier van Englum : archeologisch onderzoek in het Reitdiepgebied. - (2007), p. 19-29 : krt.
- -- Reitdiepgebied: van natuurlijke kwelder tot rijk cultuurlandschap / Jan Delvigne. – 1995.
In: Waddenbulletin. - 30 (1995), nr: 1, p. 4-8 : ill., krt
- -- Reitdiepgebied, het Toscane van Nederland : toekomst van het oudste cultuurlandschap / Jan Abrahamse, Willem Foorhuis. - 1995
In: Noorderbreedte. - 19 (1995), nr: 1, p. 2-5 : ill., het Toscane van Nederland : toekomst van het oudste cultuurlandschap / Jan Abrahamse, Willem Foorhuis. – 1995. In:
Noorderbreedte. - 19 (1995), nr: 1, p. 2-5 : ill.
- -- Stappen in het landschap : kermis, wuivend riet en wierden : een wandeling door het Reitdiepgebied/ Edward Houting. – 2000. In: Noorderbreedte. - 24 (2000), nr: 4, p. 18-21 : ill.
- -- Wandeling in noord Nederland : Reitdiepgebied/ Jan Bosboom. - 1978
In: Noorderbreedte. - 2 (1978), nr: 5, p. 24-26 : ill.